

Baritonsaxofonist

**Henk
van Twillert**

is 'that little place'

Spakenburg nooit
vergeten

In Portugal werd in mei 2008 de weg voor hem afgezet, toen hij in het huwelijk trad met zijn Laurinda. In datzelfde land verschijnt er volgend jaar een biografie over hem. Baritonsaxofonist Henk van Twillert (52) mag zichzelf een succesvol beroepsmuzikant noemen. Met *The Amsterdam Saxophone Quartet* en als solist reisde hij de wereld over en leefde hij een leven in de schijnwerpers. Theater in, theater uit. Vliegtuig in, vliegtuig uit. Tussen neus en lippen door nam hij een album op in New York met zelfgeschreven liedjes, die hij zelf ook zingt.

Henk van Twillert verblijft nooit ergens langer dan een maandje. Is hij niet in Portugal, dan kan hij maar zo in de Verenigde Staten bivakkeren of in zijn prachtige grachtenpand in Amsterdam met uitzicht over het Frederiksplein. In de muur van het pand twee opvallende grijze blokken beton waar 'Excelsior' opstaat. „Heel toevallig,” zegt Henk omhoog turend door zijn zonnebril op sterkte. De bril geeft hem de uitstraling van een popster, maar hij draagt de bril niet uit kapsones, maar uit noodzaak sinds hij op zijn dertigste werd geopereerd aan staar.

Bij binnenkomst in zijn karakteristieke grachtenpand is het net alsof je een Spakenburgs huis binnenloopt. Op een schilderij van de Spakenburgse kunstschilder Klaas Zwaan zijn bidders geportretteerd. Aan een andere muur een ingelijst kunstwerk, dat herinnert aan het oude vissersleven van Spakenburg. Er staat ook een 'gemakje', een houten po die je vroeger op je slaapkamer kreeg als je ziek was: hoefde je niet naar buiten om je behoefte te doen. Aan een wand een geel geworden krantenartikel uit lokale krant *De Bunschoter*. Woensdag 12 januari 1983: 'Een kleine familiechroniek. Van gouverneur in New York tot boerengeslacht in Bunschoten', luidt de kop van het verhaal. Een Van Twillert die gouverneur was in New York. Henk trad de afgelopen twee jaar in de voetsporen van zijn verre voorouder door twee jaar in de *Big Apple* te wonen, werken en studeren.

Door naar New York te gaan, streefde hij een oude droom na. Hij richtte de muziekband Mister Henk & Band op. Dit jaar komt er in de VS een album uit waarop hij zijn zelfgeschreven liedjes zingt, en baritonsaxofoon speelt. Ook hier komt zijn grote liefde voor Bunschoten-Spakenburg naar voren. „Het stukje Spakenburg haal je niet uit mijn DNA,” zegt hij. Als een blij kind loopt hij naar zijn muziekinstallatie en zet *That little place op*.

Fragment uit *That little place*:

“That little place.....”

*Everybody.....Everyone
Carrying around his little place
Where he's born the fingerprint
Drawn upon his face*

*That little sprinkling of color
In his words, give him a flag
No one can see, anyone can feel:
You're from there, I'm from here*

*It's that square from which we know
Where the wind comes from, where it will go
When you mention its name, you get that smile
And close your eyes, the memory lingers a while*

„*It's that square from which we know*, dat is het Spuiplein van Spakenburg! *Where the wind comes from*,” zingt hij mee uit volle borst. „Waar komt de ‘wingt’ vandaan,” vertaalt hij in het Spakenburgs. Hij drukt de cd door naar een ander nummer. „Luister! Excelsior.” Het volume gaat omhoog. Hij begint slagbewegingen te maken met een brede glimlach. En dan vanuit het niets: „Als je gek van me wordt, moet je het zeggen hoor.” Henk groeide op aan de Molenstraat; kreeg les van klarinettist Henk de Graaf en wilde eerst net als zijn leraar klarinet gaan spelen. Maar het lot besliste anders: er was geen klarinet vrij bij het fanfareorkest van muziekvereniging Excelsior, het werd de sax. „Als de drummers van de fanfare een vooraf bepaald ritme begonnen, dan moesten wij aansluitend inzetten. Die mars van het fanfareorkest zit nog altijd in mijn hoofd.”

Henk komt uit een groot gezin. Hij heeft zes broers en twee zussen. Voor het 40-jarig huwelijk van de inmiddels overleden ouders vormden ze een heus orkest. Muziek zit bij de Van Twillerts in de genen. Zijn oudste broer Herman speelde slagwerk, broer Willem orgel. Klaas de schipper speelde dwarsfluit, schipper Jan gitaar. Zus Thea speelde hoorn, broer Aart, werkzaam in de scheepsbouw, speelde triangel met een muzikaal professioneel gevoel. Zus Henny was zangeres. Broer Adriaan werkt ook in de scheepsbouw en speelde piano. Lachend: „Ik kom uit een globetrotters-familie. Mensen die met muziek bezig zijn en luitjes die varen en boten maken, zijn altijd op pad.” ‘Pappa’ Lammert speelde mondharmonica met een grote glinster in zijn ogen. Moeder Aartje speelde zowaar op het traporgel in de huiskamer. „Ik ben supertrots op mijn ouders. Zij hebben mij geen strobreed in de weg gelegd om dit te doen. Maar toen ik aan mijn vader vroeg of ik in Amsterdam mocht gaan studeren, was zijn eerste reactie: moet dat? Mijn broer Willem nam mij aan de hand naar Amsterdam en heeft de wegen uitgelegd.”

Supermarkt

In de gang hangt een nostalgisch rood affiche gemaakt door vader Lammert voor een concert van het Amsterdamse Saxofoonkwartet van zijn zoon Henk in Amersfoort. Entree vier gulden. „Mijn vader had een supermarkt in de Molenstraat en was ook reclametekenaar. Wij zijn opgegroeid achter de vleeswaren en moesten allemaal meehelpen in de winkel. Ik ging ook mee naar de markt om kaas te verkopen.” Hij komt zoals veel Spakenburgers uit een gereformeerd nest. „Iedere zondag zongen we twee keer in de kerk en gingen naar vereniging. En we moesten allemaal mee naar optredens van het Spakenburgse koor Hosanna. Dat deed je gewoon. Het heeft er toe bijgedragen dat ik muzikant ben geworden.” Dat muziek verboedert, ondervond hij aan den lijve in Manhattan. „Tijdens een concert zag ik een Joods keppeltje, een Islamitisch gehaakt petje en een Indiase tulband naast elkaar zitten. Met mijn mooie Spakenburgs gereformeerde achtergrond ging ik het hebben over hoe Bach werd gespeeld op de saxofoon. Ik werd echt gegrepen door dat moment en raakte heel emotioneel.”

Dit soort kippenvelmomenten heeft hij vaker meegemaakt. In 2008 trad Henk van Twillert op in de Noorderkerk met een ensemble jonge muzikanten, zijn geesteskind Vento do Norte. Een speciaal moment voor hem. „Ik ben geboren aan de Oude Schans 77 en gedoopt in de Noorderkerk. Nu speelde ik daar saxofoon, op dezelfde plek waar ik ben gedoopt. Ik voelde

me heel trots en zag in gedachten mijn moeder weer op de derde rij zitten. Er vond echt iets plaats tijdens dat concert. Voor die dag was dat zeker het gevoel van de Heilige Geest.”

Wereldburger

Henk heeft ook een huis in het Portugese Aveiro. Toen hij in 2008 met zijn Portugese vrouw Laurinda trouwde, werd de weg voor hem afgezet en verschenen er foto's in verschillende kranten. Hij heeft naar eigen zeggen in Portugal, waar hij min of meer toevallig tijdens een vakantie beland is, 'de saxofooncultuur met veel succes opgetuigd.' Hij richtte er samen met de Portugese saxofonist Fernando Valente de Portugese School voor Klassiek Saxofoon op.

Het vele reizen en wonen in andere culturen heeft de Spakenburger geïnspireerd om een internationaal kunstenplatform op te zetten in New York, met als doel studenten zoveel mogelijk wereldsteden te laten bezoeken. Dit platform is niet alleen bedoeld voor muziek, maar ook voor allerlei andere disciplines zoals beeldende kunst en theater. „De componist Johann Sebastian Bach was ook altijd aan het reizen en ging kennis ophalen om die te activeren in zijn eigen wereldje.”

Hij ziet Portugal als zijn thuisbasis, waar hij meestal aan het werk is. „Hier in Amsterdam ben ik met mijn promotieonderzoek bezig. Heerlijk dat studentengevoel. Maar aan de andere kant is het soms ook oersaai, versjrikkeluk,” zegt hij met Spakenburgse tongval. „Ik ben bezig met een onderzoek naar de zes cellosuites van Bach op saxofoon, en dan vanuit het oogpunt van de luisteraar. Hoe ervaart de luisteraar emotioneel gezien de suites op de cello en hoe op de saxofoon?”

Van Twillert kreeg grote naamsbekendheid door de zes suites voor ongeleide cello van Bach te bewerken voor saxofoon. „Een monnikenwerk. Ik moest eerst al die suites in mijn hoofd zien te krijgen en ben daar drie jaar mee bezig geweest.” In 2006 mocht hij onder meer zijn suites uitvoeren in kerkgebouw De Duif in Amsterdam. Onder zijn gehoor bevond zich koningin Beatrix. Het is één van de vele hoogtepunten uit zijn carrière. „Maar ook de opening van een bomvolle Arena in 1996 in Amsterdam staat in mijn geheugen gegrift. Op de middenstip stond ik daar met mijn saxofoon.” De jaren negentig waren sowieso hoogtijdagen voor de musicus. Als solist en samen met *The Amsterdam Saxophone Quartet* reisde hij de wereld af.

„Een moordtijd,” zegt hij. „We hebben intens gespeeld en geleefd.” Maar dat drukke leven is hem niet in de kouwe kleren gaan zitten. „Op 14 augustus 2009 ging het mis. Ik vloog naar New York, was hier drie dagen, vloog naar Portugal en een dag later naar Venezuela. Daar stortte ik in. Alles heeft zijn prijs.” Hier komt het Spakenburgse bij hem naar boven: hard werken.

Maar al die slopende optredens moeten haast wel een keer tot onnauwkeurigheden leiden. „In het Amsterdamse Concertgebouw in de Grote Zaal maakte ik aan het begin van een concert een uitglijder; ik deed iets fout met mijn ademhaling. Het publiek kon het zeker horen. Ik stond strak van de adrenaline en was direct wakker en alert. Iedereen maakt fouten. Je kunt er voor kiezen om je er bij neer te leggen of je probeert tot een nog betere prestatie te komen. Dit is ook wat ik op mijn studenten probeer over te brengen.” Hij wijst met een vinger tussen zijn ogen. „Honderd procent yoga.”

Henk mag zich een podiumtijger noemen die minimaal eens per week moet optreden om stoom af te blazen, en zo de adrenaline door zijn lijf te laten gutsen. „Anders word ik gek.” Maar begin niet over succesvol zijn. „Ik voel me bevoorrecht op de eerste plaats. Er zit nog steeds een stijgende lijn in mijn carrière en al mijn dromen zijn tot nog toe uitgekomen. Tel uw zegeningen, één voor één. En vergeet er geen.” Hij heeft niet de behoefte om zich te settelen in zijn geboortedorp. Zou hij er begraven willen worden? Op die vraag heeft hij niet gerekend. „Je kunt beter vragen waar ik niet begraven wil worden. Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren. Mocht ik in New York overlijden, cremeer me dan maar. Dat scheelt transportkosten.”

Henk van Twillert

Geboren: Bunschoten-Spakenburg, 9 maart 1959.

Privé: Getrouwd met Laurinda, geen kinderen.

Henk van Twillert studeerde af aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam bij Ed Bogaard. Tijdens zijn studie richtte hij in 1979 samen met Rob Hauser, Daphne Balvers en Bart Kok het Amsterdam Saxophone Quartet op. Van Twillert is 25 jaar docent geweest aan het Conservatorium van Amsterdam. Hij is docent aan de Portugese School voor Klassiek Saxofoon en oprichter van het internationale saxofoonensemble Vento do Norte. Henk is verder onder meer werkzaam aan het El Sistema (Muziek voor straatkinderen) in Caracas Venezuela.

